

Görömbei András (1945–2013)

Nehéz volt látni az életerő elapadását. A betegség gyűrte test felemésztette a kifogyhatatlannak hitt munkaenergiákat, a szellem frissességét, az életet. Elhunyt Görömbei András.

Felnőtt élete jórészt Debrecen egyeteméhez kötötte. Itt szerzett diplomát, majd itt állt munkába tanársegédként, s járta be útját a professzori kinevezésig. Ezt csak két hosszabb külföldi vendégtanári megbízatás szakította meg, Bécsben és Helsinkiben. Volt tanszékvezető, intézetigazgató, rektorhelyettes és betöltött még sok más funkciót is az egyetem falain belül és kívül, akadémikussá választását követően elsősorban az akadémia szervezetében. Szerkesztett folyóiratot, vezetett bizottságokat, irányított kuratóriumokat és alapítványokat. Tisztséget nem keresett, de nem is tért ki előlük pusztá kényelemből. A rárakódó egyre nagyobb hivatali és közéleti terheket példás odaadással és alázattal viselte, de igazán otthon a katedrán és az íróasztalánál érezte magát.

Tudományos pályája az egyetemi doktorátus megszerzését követően jelentős fordulatot vett. A disszertáció témája még a régi magyar irodalomhoz kötődött, kandidátusi értekezését viszont már a csehszlovákiai magyar irodalomról írta. Az újra kijelölt irány végleges maradt, s a kisebbségi irodalom kutatása kiegészült a huszadik századi magyar irodalom témáival, elsősorban a népi írók és a líratörténet körében. Akadémiai doktori címet Nagy László költészetéről írott monográfiájával szerzett. Elhivatott kutatómunkájából gazdag életmű született, könyveinek, tanulmányainak s egyéb írásainak bibliográfiája sok száz tételt számlál. S mindeközben nemzedékeket formáló tanáregyéniséggé vált, szakdolgozatok, diákköri munkák, doktori értekezések készültek vezetésével, s a közös munka közben az ifjú kollégák tudás mellett látást, érzékenységet tapasztaltak sajátukká. Kezdetben a hivatalosság gyanakvása, bizalmatlansága, időnkénti fenyegetése által övezve dolgozott, az utóbbi két évtized aztán már megteremte a jutalmat. Akadémikus lett, kitüntetései hosszú sorában ott található egy-egy közösség legmagasabb elismerése is, a Kossuth-díj, a Debrecen Város díszpolgára cím és a Debreceni Egyetem Díszérme. A Magyar Örökség-díjat már nem tudta személyesen átvenni, a Debreceni Egyetem professor emeritusi oklevelét pedig egyáltalán nem. Egy nappal később kapta volna kézhez.

Az életmű súlya és jelentősége majd megmérettetik az időben, most már oda tartozik egészen, fenyegetés vagy jutalom mit sem számít. Az életművet hitelesítő emberi tartást pedig az emlékezet őrzi: annak az embernek a tartását, aki az általa vállalhatónak gondolt értékeket megingás és megalkuvás nélkül képviselte írásaiban, tetteiben, és annak az embernek az alakját, akinek magatartása a minden körülmények közötti tisztesség, a feladatok iránti alázat, a szűkebb és tágabb közösségek sorsáért érzett felelősség szilárd talapzatára épült.

És a legkedvesebb és szeretetre méltóbb ember alakját is őrzi az emlékezet. Aki körül mindig ott a család, s aki mindig a családé. S a barátok, kollégák, ismerősök – önzetlenség és segítőkészség, derű és önirónia napi életgyakorlatává alakult. Az emberség tanára volt, kis és nagyobb közösségekben egyaránt. Szívesen tanultunk belőle, munka közben vagy szelíd baráti poharakat emelgetvén. Aztán mindig elérkezett egy utolsó pohár, a János áldás. Mostanra az utolsó János áldás maradt.

Debreczeni Attila

DE Magyar Irodalom- és Kultúratudományi Intézet